قانون شوراهای حل اختلاف

قانون شوراهای حل اختلاف/

/

مبحث اول: مقررات عمومی/

ماده۱ – به منظور حل اختلاف و صلح و سازش بین اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی شوراهای حل اختلاف که در این قانون به اختصار شورا نامیده می‌شود، تحت نظارت قوه قضائیه و با شرایط مقرر در این قانون تشکیل می‌گردد./

تبصره– تعیین محدوده فعالیت جغرافیایی شورا در هر حوزه قضائی به عهده رئیس همان حوزه قضائی می باشد./

ماده ۲– رئیس کل دادگستری استان می تواند برای رسیدگی به امور خاص به ترتیب مقرر در این قانون شوراهای تخصصی تشکیل دهد./

/

مبحث دوم: ترکیب اعضا و چگونگی انتخاب/

ماده ۳– هر شورا دارای سه‌نفر عضو اصلی و دو نفر عضو علی البدل است و می‌تواند برای انجام وظایف خود دارای یک دفتر باشد که مسؤول آن توسط رئیس شورا پیشنهاد و ابلاغ آن از سوی رئیس کل دادگستری استان یا معاون ذی‌ربط وی صادر می‌شود./

ماده ۴– در هر حوزه قضائی یک یا چند نفر قاضی دادگستری که قاضی شورا نامیده می‌شوند مطابق مقررات این قانون انجام وظیفه می نمایند. قاضی شورا می‌تواند هم‌زمان عهده دار امور چند شورا باشد./

ماده ۵– قاضی شورا با ابلاغ رئیس قوه قضائیه از میان قضات شاغل منصوب‌خواهد شد و احکام انتصاب سایر اعضا شورا پس از احراز شرایط توسط رئیس‌قوه‌قضائیه و یا شخصی که توسط ایشان تعیین می‌گردد، صادر می‌شود./

/

مبحث سوم: شرایط عضویت/

ماده ۶– اعضا شورا باید متدین به دین مبین اسلام بوده و دارای شرایط زیر باشند:/

الف– تابعیت جمهوری اسلامی ایران./

ب– اعتقاد و التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ولایت مطلقه فقیه./

ج– حسن شهرت به امانت و دیانت و صحت عمل./

د– عدم اعتیاد به مواد مخدر یا روان گردان یا سکرآور./

ه – دارا بودن حداقل ۳۵ سال تمام./

و– دارا بودن کارت پایان خدمت وظیفه عمومی یا معافیت از خدمت./

ز– دارا بودن مدرک کارشناسی جهت اعضا شوراهای حل اختلاف شهر./

ح– متأهل بودن./

ط– سابقه سکونت در محل شورا حداقل به مدت شش ماه و تداوم سکونت پس از عضویت./

ی– نداشتن سابقه محکومیت مؤثر کیفری و عدم محرومیت از حقوق اجتماعی./

تبصره ۱ – برای عضویت در شورا دارندگان مدرک دانشگاهی یا حوزوی در رشته‌های حقوق قضائی یا الهیات با گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی در اولویت هستند./

تبصره ۲– برای عضویت در شوراهای مستقر در روستا، داشتن حداقل سواد خواندن و نوشتن الزامی است./

تبصره ۳– رئیس قوه قضائیه می‌تواند برای صلح و سازش در دعاوی احوال شخصیه اقلیتهای دینی موضوع اصل سیزدهم(۱۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران شورای حل اختلاف خاص تشکیل دهد./

اعضا این شورا باید متدین به دین خود باشند./

ماده ۷– قضات (به استثنا قضات شورا)، کارکنان دادگستری، وکلا و مشاوران حقوقی و پرسنل نیروی انتظامی و اطلاعاتی تا زمانی که در سمتهای شغلی خود هستند حق عضویت در شورا را ندارند./

/

مبحث چهارم: صلاحیت شورا/

ماده ۸– در موارد زیر شورا با تراضی طرفین برای صلح و سازش اقدام می‌نماید:/

الف– کلیه امور مدنی و حقوقی./

ب– کلیه جرائم قابل گذشت./

ج– جنبه خصوصی جرائم غیرقابل گذشت./

تبصره– در صورتی‌که رسیدگی شورا با درخواست یکی از طرفین صورت پذیرد و طرف دیگر تا پایان جلسه اول عدم تمایل خود را برای رسیدگی در شورا اعلام نماید شورا درخواست را بایگانی و طرفین را به مرجع صالح راهنمایی می‌نماید./

ماده ۹– شورا در موارد زیر رسیدگی و مبادرت به صدور رأی می‌نماید:/

الف– در جرائم بازدارنده و اقدامات تأمینی و تربیتی و امور خلافی از قبیل تخلفات راهنمایی و رانندگی که مجازات نقدی قانونی آن حداکثر و مجموعا تا سی میلیون (۳۰.۰۰۰.۰۰۰)ریال و یا سه ماه حبس باشد./

ب– تأمین دلیل/

تبصره شورا مجاز به صدور حکم حبس نمی‌باشد./

ماده ۱۰– دعاوی زیر قابلیت‌طرح در شورا را حتی با توافق طرفین ندارد./

الف– اختلاف در اصل نکاح، اصل طلاق، فسخ نکاح، رجوع، نسب./

ب– اختلاف در اصل وقفیت، وصیت، تولیت./

ج– دعاوی راجع به حجر و ورشکستگی./

د– دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی./

ه– اموری که به موجب قوانین دیگر در صلاحیت مراجع اختصاصی یا مراجع قضائی غیر دادگستری می باشد./

ماده ۱۱– قاضی شورا در موارد زیر با مشورت اعضا شورای‌حل‌اختلاف رسیدگی و مبادرت به صدور رأی می‌نماید./

–۱ دعاوی مالی در روستا تا بیست‌میلیون(۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال و در شهر تا پنجاه‌میلیون(۵۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال./

–۲ کلیه دعاوی مربوط به تخلیه عین مستأجره به جز دعاوی مربوط به سرقفلی و حق کسب و پیشه./

–۳ صدور گواهی حصروراثت، تحریر ترکه، مهر و موم ترکه ورفع آن./

–۴ ادعای اعسار از پرداخت محکوم به در صورتی که شورا نسبت به اصل دعوی رسیدگی کرده باشد./

ماده ۱۲– در کلیه اختلافات و دعاوی خانوادگی و سایر دعاوی مدنی دادگاه رسیدگی‌کننده می‌تواند با توجه به کیفیت دعوی یا اختلاف و امکان حل و فصل آن از طریق صلح و سازش فقط یک‌بار برای مدت حداکثر تا دو ماه موضوع را به شورای حل اختلاف ارجاع نماید./

ماده ۱۳– شورا مکلف است در اجرا ماده فوق برای حل و فصل دعوی یا اختلاف و ایجاد صلح و سازش تلاش کند و نتیجه را اعم از حصول یا عدم حصول سازش در مهلت تعیین شده به مرجع قضائی ارجاع کننده برای تنظیم گزارش اصلاحی یا ادامه رسیدگی مستنداً اعلام نماید./

ماده ۱۴– شورا باید اقدامات لازم را برای حفظ اموال صغیر، مجنون، شخص غیررشید که فاقد ولی یا قیم باشد و همچنین غایب مفقودالاثر، ماترک متوفای بلاوارث و اموال مجهول المالک به عمل آورد و بلافاصله مراتب را به مراجع صالح اعلام کند. شورا حق دخل و تصرف در هیچ‌یک از اموال مذکور را ندارد./

ماده ۱۵– در صورت اختلاف در صلاحیت محلی شوراها به ترتیب زیر اقدام می‌شود:/

الف– در مورد شوراهای واقع در یک حوزه قضائی، حل اختلاف با شعبه اول دادگاه عمومی همان حوزه است./

ب– در مورد شوراهای واقع در حوزه های قضائی یک شهرستان یا استان، حل‌اختلاف با شعبه اول دادگاه عمومی حوزه قضائی‌شهرستان مرکز استان است./

ج– در مورد شوراهای واقع در دو استان، حل اختلاف با شعبه اول دادگاه عمومی شهرستان مرکز استانی است که ابتدائاً به صلاحیت شورای واقع در آن استان اظهارنظر شده است./

ماده ۱۶– در صورت بروز اختلاف در صلاحیت شورا با سایر مراجع قضائی غیردادگستری در یک حوزه قضائی، حل اختلاف با شعبه اول دادگاه عمومی حوزه قضائی مربوط است و در حوزه‌های قضائی مختلف یک استان، شعبه حل اختلاف با اول دادگاه عمومی شهرستان مرکز همان استان است. در صورت تحقق اختلاف شورا با مراجع قضائی واقع در حوزه دو استان، به ترتیب مقرر در بند ج ماده (۱۵)این قانون عمل خواهد شد./

ماده ۱۷– در صورت بروز اختلاف در صلاحیت بین شورا و مرجع قضائی، نظر مرجع قضائی لازم‌الاتباع است./

/

مبحث پنجم– ترتیب رسیدگی در شورا/

ماده ۱۸– رسیدگی شورا با در خواست کتبی یا شفاهی به عمل می آید. درخواست شفاهی در صورتمجلس قید و به امضا خواهان یا متقاضی می‌رسد./

ماده ۱۹– درخواست رسیدگی متضمن موارد زیر است:/

–۱ نام و نام خانوادگی، مشخصات و نشانی طرفین دعوا./

–۲ موضوع خواسته یا درخواست یا اتهام./

–۳ دلایل و مستندات درخواست./

ماده ۲۰– رسیدگی قاضی شورا از حیث اصول و قواعد تابع مقررات قانون آئین‌دادرسی مدنی و کیفری است./

تبصره ۱– اصول و قواعد حاکم بر رسیدگی شامل مقررات ناظر به صلاحیت، حق‌دفاع، حضور در دادرسی، رسیدگی به دلایل و مانند آن است./

تبصره ۲– مقررات ناظر به وکالت، صدور رأی، واخواهی، تجدیدنظر و هزینه‌دادرسی، از حکم مقرر در ماده فوق مستثنی و تابع این قانون است./

ماده ۲۱– رسیدگی شورا تابع تشریفات آئین دادرسی مدنی نیست./

تبصره ۱– منظور از تشریفات، رسیدگی در این ماده مقررات ناظر به شرایط شکلی دادخواست، نحوه ابلاغ، تعیین اوقات رسیدگی، جلسه دادرسی و مانند آن است./

تبصره ۲– چنانچه خوانده با دعوت شورا در جلسه رسیدگی حاضر نشود و یا لایحه ای ارسال نکند و این دعوت مطابق مقررات آئین دادرسی مدنی راجع به ابلاغ نباشد، شورا مکلف است او را با ارسال اخطاریه دعوت کند./

ماده ۲۲– در مواردی که دعوی طاری یا مرتبط با دعوی اصلی از صلاحیت ذاتی شورا خارج باشد رسیدگی به هر دو دعوی در مرجع قضائی صالح به‌عمل می‌آید./

ماده ۲۳– شورا علاوه بر رسیدگی به دلایل طرفین می‌تواند تحقیق‌محلی، معاینه محل، تأمین دلیل را نیز با ارجاع رئیس شورا توسط یکی از اعضا به عمل آورد./

ماده ۲۴– رسیدگی شورا در امور مدنی مستلزم پرداخت سی هزار (۳۰۰۰۰)ریال و در امور کیفری پنج هزار(۵۰۰۰)ریال به‌عنوان هزینه دادرسی است./

درآمد حاصل از هزینه دادرسی و موارد دیگر به خزانه واریز و صددرصد (۱۰۰%) آن طبق بودجه سالانه به شوراهای حل اختلاف اختصاص می یابد تا در جهت تأمین هزینه‌های شورا صرف شود./

/

مبحث ششم– اتخاذ تصمیم و صدور رأی/

ماده ۲۵– در صورت حصول سازش میان طرفین، چنانچه موضوع در صلاحیت شورا باشد گزارش اصلاحی صادر و پس از تأیید قاضی شورا به طرفین ابلاغ می شود، در غیر این‌صورت موضوع سازش و شرایط آن به ترتیبی که واقع شده است در صورتمجلس منعکس ومراتب به مرجع قضائی صالح اعلام می شود./

ماده ۲۶– درصورت عدم حصول‌سازش، چنانچه موضوع مطابق‌ماده(۱۲) در صلاحیت شورا باشد قاضی شورا پس از مشورت با اعضا شورا و أخذ نظریه کتبی آنها رأی مقتضی صادر می‌کند و در این صورت تنها نظر قاضی ملاک أخذ تصمیم و صدور رأی است. نظر اعضا شورا و مستندات باید ثبت و در پرونده منعکس شود./

ماده ۲۷– طرفین می توانند شخصاً در شورا حضور یافته یا از وکیل استفاده نمایند./

ماده ۲۸– رأی صادره از سوی قاضی شورا حضوری است مگر این‌که محکوم علیه یا وکیل او در هیچ یک از جلسات رسیدگی با عذرموجه حاضر نشده و به طور کتبی نیز دفاع ننموده باشد و یا اخطاریه ابلاغ واقعی نشده باشد./

ماده ۲۹– محکوم علیه غایب حق دارد به رأی غیابی ظرف مهلت بیست‌روز از تاریخ ابلاغ واقعی، اعتراض نماید این اعتراض واخواهی نامیده می‌شود و قابل رسیدگی است./

ماده۳۰– گزارش اصلاحی شورا قابل اعتراض نمی‌باشد و قطعی است./

ماده۳۱– کلیه آرا صادره موضوع مواد (۹) و (۱۱) این قانون ظرف مدت بیست‌روز از تاریخ ابلاغ قابل تجدید نظرخواهی می‌باشد. مرجع تجدیدنظر از آرا شورا، قاضی شورا و مرجع تجدیدنظر از آرا قاضی شورا دادگاه عمومی همان حوزه قضائی می‌باشد. چنانچه مرجع تجدیدنظر آراصادره را نقض‌نماید رأساً مبادرت به صدور رأی می‌نماید./

ماده ۳۲– هرگاه در تنظیم یا نوشتن رأی سهو قلم رخ بدهد مانند از قلم افتادن کلمه‌ای یا اضافه شدن آن و یا اشتباه در محاسبه صورت گرفته باشد تا وقتی که نسبت به آرا مذکور اعتراض نشده است، قاضی شورا با درخواست ذی‌نفع رأی را تصحیح می‌کند و رأی تصحیح شده به طرفین ابلاغ خواهد شد. تسلیم رونوشت رأی اصلی بدون رأی تصحیح شده ممنوع است./

ماده۳۳– اجرا آرا قطعی در امور مدنی به درخواست ذی‌نفع و با دستور قاضی شورا پس از صدور برگه اجرائیه مطابق مقررات مربوط به اجرا احکام دادگاهها توسط واحد اجرا احکام دادگستری محل به‌عمل می‌آید./

ماده ۳۴– چنانچه محکوم علیه، محکوم به را پرداخت نکند و اموالی از وی به‌دست نیاید با تقاضای ذی‌نفع و دستور قاضی مراتب جهت اعمال قانون نحوه اجرا محکومیتهای مالی به اجرا احکام دادگستری اعلام می‌شود./

/

مبحث هفتم– سایر مقررات/

ماده ۳۵– عضویت در شورا افتخاری است. لیکن قوه قضائیه به تناسب فعالیت و میزان همکاری قضات، اعضا و کارکنان شورا پاداش مناسب پرداخت می‌کند./

ماده ۳۶– در صورت‌فوت یا استعفا یا عزل اعضا شورا عضو علی‌البدل با دعوت رئیس حوزه قضائی جایگزین عضو مذکور می‌شود./

ماده ۳۷– در غیاب عضو شورا با دعوت رئیس شورا عضو علی البدل عهده دار وظیفه وی خواهد شد./

ماده ۳۸– چنانچه اعضا شورا در انجام وظایف قانونی خود مرتکب تخلف شوند و یا حضور و مشارکت مناسب در جلسات شورا نداشته باشند یا شرایط عضویت در شورا را از دست بدهند رئیس حوزه قضائی مراتب را مستنداً جهت رسیدگی به هیأت تخلفات اعضا شورا اعلام می‌کند./

ماده ۳۹– هیأت رسیدگی کننده به تخلفات مرکب از نماینده‌ای از سوی دادسرای انتظامی قضات، رئیس شورای حل اختلاف استان و مسؤول حفاظت و اطلاعات دادگستری استان خواهد بود./

ماده ۴۰– اعضا هیأت رسیدگی کننده با ابلاغ رئیس قوه قضائیه برای مدت سه سال منصوب می‌شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است./

ماده ۴۱– چنانچه هیأت رسیدگی کننده پس از دعوت از عضو شورا و شنیدن اظهارات و دفاعیات وی فقدان یکی از شرایط عضویت یا غیبت غیرمجاز او را احراز نماید حکم به عزل‌وی صادر می‌کند، این حکم قطعی است./

ماده۴۲– چنانچه قاضی شورا در انجام وظایف قانونی مربوط به شورا، مرتکب‌تخلف شود مراتب توسط رئیس‌حوزه قضائی یا هیأت موضوع ماده(۴۰) این قانون به دادسرای انتظامی قضات اعلام می‌شود تا مطابق مقررات مربوط به تخلفات و جرائم قضات رسیدگی شود./

ماده ۴۳– چنانچه اعضا شورا در مقابل دریافت وجه یا سند پرداخت وجه یا مال یا ارائه خدمت به نفع یکی از طرفین اظهار نظر کنند، به مجازات بزه موضوع ماده (۵۸۸) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ محکوم خواهند شد./

ماده۴۴– چنانچه اعضا شورا در آزمون استخدام قضات، وکالت دادگستری، مشاور حقوقی یا کارشناس‌رسمی‌دادگستری پذیرفته شوند و حداقل سه سال سابقه همکاری با شورا داشته باشند و حسن سابقه آنان به تأیید رئیس کل شوراهای حل اختلاف استان برسد مدت کارآموزی آنان به نصف، تقلیل خواهد یافت./

ماده ۴۵– پرونده‌هایی که تا زمان اجرا این قانون منتهی به اتخاذ تصمیم نشده باشد، با رعایت مقررات این قانون در شوراهای حل اختلاف رسیدگی و نسبت به آنها اتخاذ تصمیم خواهد شد./

ماده ۴۶– چنانچه به اعضا شورا در مقام انجام وظیفه و یا به مناسبت آن توهین شود، مرتکب به مجازات بزه موضوع ماده (۶۰۹) قانون مجازات اسلامی مصوب۲/۳/۱۳۷۵ محکوم خواهد شد./

ماده ۴۷– در مواردی که شورا به عنوان داور مورد توافق طرفین به دعاوی و اختلافات رسیدگی می‌کند رعایت مقرّرات مربوط به داوری مطابق قانون آئین‌دادرسی مدنی دادگاه عمومی و انقلاب الزامی است./

ماده ۴۸– جهت تقویت و توسعه شوراها، وزارتخانه ها و سازمانها و نهادهای دولتی و عمومی و قضائی ملزم به همکاری با این نهاد ، به‌ویژه تأمین و تخصیص نیروی اداری و قضائی لازم از طریق مأمور به خدمت شدن کارکنان دولت در شوراها هستند./

ماده ۴۹– دولت هر ساله بودجه مورد نیاز شوراها را بر اساس بودجه پیشنهادی قوه قضائیه در قالب ردیف مستقل پیش‌بینی می‌کند، تأمین امکانات اداری و تجهیزات و مکان و امورمالی و پشتیبانی شوراهای حل‌اختلاف به عهده قوه قضائیه است./

ماده ۵۰– آئین‌نامه اجرائی این قانون ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب توسط وزیر دادگستری تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد./

ماده ۵۱– کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون ملغی‌الاثر اعلام می‌گردد./

/

قانون فوق مشتمل بر پنجاه و یک ماده و ده تبصره در جلسه مورخ هجدهم تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هفت کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب گردید و پس از موافقت مجلس با اجرا آزمایشی آن به مدت پنج‌سال، در تاریخ۱۶/۵/۱۳۸۷ به تأیید شورای نگهبان رسید./

/

علی لاریجانی/

رئیس مجلس شورای اسلامی/

/
/
/